

Nyhedsbrev

For Foreningen HEXIS

Nr. 23. Maj 2005

Nyhedsbrevet er foreningen HEXIS' forum for diskussion og faglig udveksling. HEXIS' formål er at videreføre den franske sociolog Pierre Bourdieus tænkemåde med særligt henblik på empirisk forskning i samfundsmæssige praksisformer. Deadline for indlæg til næste nummer: 15 juni 2005. Nr. 24 udkommer omkring 1. juli.

Redaktør: Carsten Sestoft carsten@sestoft.dk

Redaktionel assistance: Anders Høg Hansen

Hjemmeside og arkiv for nyhedsbreve, arbejds papirer m.v.: <http://www.hexis.dk>

Indhold

1. Redaktionelt (s1)
2. Hexis arrangement: Bourdieu i uddannelse og aktivering. 3 maj (s2)
3. Nye bøger (s2):
Omtaler af bøger. Bouveresse og Roche; Michael Grenfell; Isabelle Coutant; Benson og Neveu
4. Konference (s6)
5. Pisa debat (s7):
Informationer om Pisa. Af Lena Lindenskov
[Reaktion på Lars Jørgensens indlæg i sidste nummer af nyhedsbrevet]
Mere om Pisa. Af Staf Callewaert
[Reaktion på Lena Lindenskovers indlæg]

1. Redaktionelt

Af forskellige grunde er nyhedsbrevet lidt forsinket, især i forhold til det kommende arrangement, som kommer meget snart – nu på tirsdag, faktisk. Se nedenfor.

For en sikkerheds skyld vil jeg gerne minde om, at Hexis er en bredt orienteret forening, så man skal ikke lade sig gå på af redaktørens noget tilfældige interesser, frankofili og andre idiosynkrasier. Tværtimod ville det være meget velkomment med indlæg, der dækker alle de emner inden for samfundsvidenskab, humaniora og meget andet, som netop ikke behandles her. Så skriv endelig – der er afgjort nogen derude, som det vil interessere! /cs

2. Kommende arrangementer

Bourdieu i uddannelse og aktivering (nu på tirsdag 3. maj!)

Hexis inviterer til åbent arrangement, tirsdag den 3. maj 2005 kl. 13 til 16 i Medborgerhuset på Blågaardsplads, Nørrebro. Arrangementet følges af Hexis' generalforsamling kl. 16-18 sammesteds.

Oplægsholderne vil være:

Peter Koudahl vil på baggrund af sin Ph.d.-afhandling ”Den gode erhvervsuddannelse? En analyse af uddannelsespolitisk tænkning og elever i erhvervsuddannelse”, diskutere hvordan Bourdieu kan anvendes i analysen af den historiske genese af et erhvervsuddannelsesfelt, hvordan skiftende konstellationer positioner imellem har været styrende for den måde det har været og er muligt at tale og beslutte om erhvervsuddannelserne. På baggrund af den seneste reform af erhvervsuddannelserne vil han med udgangspunkt i en undersøgelse blandt eleverne diskutere begrundelserne for individualiseringen af uddannelserne og konsekvenser for eleverne. I den sammenhæng vil muligheder og begrænsninger i anvendelsen af korrespondanceanalysen blive diskuteret. Oplægget adresserer generelle og aktuelle uddannelsespolitiske spørgsmål.

Jens Arnholtz Hansen vil på baggrund af sit speciale om ”Individuel aktivering i feltet for det arbejdsmarkedsservicerende arbejde” fortælle om hvordan han har brugt Bourdieu til at analysere tovtrækkerierne om de foranstaltninger de arbejdsløse dagpengemodtagere mødes med. Der vil specielt blive fokuseret på hvordan interview med de arbejdsløse er blevet brugt til at synliggøre forskellige problemstillinger i feltet, og hvordan disse problemstillinger er blevet udgangspunkt for en historiserende feltkonstruktion.

3. Nye bøger

Jacques Bouveresse & Daniel Roche (red.): *La Liberté par la connaissance. Pierre Bourdieu (1930-2002)*. Paris: Odile Jacob, 2004. 346 sider, 27 euro.

Denne bog opsamler indlæggene fra Bourdieu-mindekonferencen ved Collège de France i juni 2003 (kort nævnt i nyhedsbrev nr. 14). Det er en blandet landhandel, men med stof til eftertanke, også fordi mange af oplægsholderne er store udenlandske navne som Hacking, Searle, Goody, Cicourel og Hobsbawm. Desværre er den lidt utilstrækkeligt redigeret, så der f.eks. mangler den litteraturliste, som nogle indlæg synes at henvise til. Indlæggene kan deles op i fem grupper, som giver hhv. en diskuterende hyldest, en kritisk diskussion, bidrag til historien om Bourdieu og hans arbejde, nogle andre historier, samt redegørelser for, hvad forskellige folk har lært af Bourdieu.

I kategorien den diskuterende hyldest finder man den italienske litterat Anna Boschetti og den britiske historiker Eric Hobsbawm, ham med de store verdenshistoriske sammenfatninger, senest *Ekstremernes*

århundrede om tiden 1914 til 1989. De taler mest om Bourdieus arbejder og interessante synspunkter inden for deres respektive felter, litteratursociologien og socialhistorien. Specielt Boschettis sammenfatning af det interessante ved Bourdieus feltanalyse for litteraturhistorie er skarp og klar.

Den næste afdeling med den kritiske diskussion er nok den mest interessante og den, der er sværest at greje. Der skal nok grundigere læsning og eftertanke til, end jeg har haft tid til. Det er også de store udenlandske navnes afdeling. Videnskabshistorikeren Ian Hacking, som er professor ved Collège de France, gennemgår nogle af argumenterne i Bourdieus sidste forelæsninger om det videnskabelige felt, der som bekendt er samlet i bogen *Viden om viden og refleksivitet*, som den nu hedder på dansk. Han er temmelig kritisk – f.eks. mener han, at det mere var gurun end filosofen, der optrådte på Collège de Frances talerstol ved denne forelæsningsrække – og han mener, at Bourdieus argumenter om videnskabens historicitet er mere konservative end de ser ud til, og at de ligner argumenter fra Popper, Putnam, Kuhn osv. Filosofen John Searle argumenterer for, at magtstrukturerne i sprog handlinger selv er sprogligt konstituerede (mod Bourdieus forestilling om, at magtstrukturerne er ydre som kontekst i forhold til sprogbugen). Det gør han med brug af et begreb om repræsentation, som er vanskeligt gennemskueligt, bl.a. fordi det er formuleret i en teoritradition, som umiddelbart virker fjern fra Bourdieu. Så der er muligvis stof til eftertanke her. Aaron Cicourel, som tidligere har ytret sig om Bourdieu (i *Bourdieu: Critical perspectives* fra 1993), kommer – som hans titel siger – med nogle empiriske ”antydninger” af mikrosociologisk art om ”habitus og symbolsk magt som sociokognitive processer”. Betydningfuldt nok bruger han habitus-begrebet på en måde, som næsten kun kan betragtes som ’forkert’ – i hvert fald i en wittgensteinsk betydning af at lade det indgå i sproglige konstruktioner, som er helt anderledes end dem, Bourdieu ville tillade. Eksempelvis skriver han, at ”habitus henviser til en bestemt type materielle omgivelser, der består af ’systemer af dispositioner’”, eller senere: ”Et individs erfaringer inden for en habitus...” Det giver ikke rigtig mening i forhold til Bourdieus brug, men derfor kan resten jo godt være ræsonnabelt nok. De to antropologer Jack Goody og Alban Bensa skriver på samme måde nogle ting om Bourdieus antropologiske arbejder og ideer, som forekommer noget reduktive, hvis ikke ligefrem misforståede. F.eks. når Bensa citerer Michel de Certeaus udlægning af habitus-begrebet som noget, der blot reproducerer, eller når Goody finder feltbegrebet lige så unyttigt teoretisk som Parsons’ subsystemer. Man har et indtryk af, at specielt Goody er ganske uvidende om store dele af Bourdieus værk. Men ikke desto mindre er der meget interessant i alle disse artikler, som det på længere sigt – med henblik på en kritisk gennemtænkning af Bourdieus værk og værktøjer – vil være nyttigt at fordybe sig mere i.

To artikler bidrager til at belyse nogle aspekter af historien om Bourdieus arbejder. Dels Claude Seibels redegørelse for forholdet mellem Bourdieu og de franske og algeriske statistikere i specielt 1960erne; den er værd at sammenholde med Alain Desrosières’ artikel i antologien *Travailler avec Bourdieu* (2003; se Nyhedsbrev nr. 14). Dels er der 90 sider af Jean-Claude Passeron, som er vældig interessante. De indeholder en diskussion af forholdet mellem videnskab og politik og de to gamle kollegers vekslende, men sjældent sammenfaldende opfattelser af dette forhold. Diskussionen føres i høj grad i forhold til den videnskabeligt-politiske status af ideen om en ”rationel pædagogik”, som de sammen fremsatte i *Les Héritiers* (1964). I forlængelse af samme diskussion om forholdet mellem viden og handling fremsætter Passeron en række argumenter om de historiske videnskaber – dvs. historie, sociologi, økonomi osv. – epistemologiske status. Efter hans opfattelse adskiller de sig fra naturvidenskaberne ved aldrig at kunne nå frem til love, som kan forklare tidlig eller historisk udvikling (som man f.eks. kan i den fysiske kosmologi/astronomi); man kan kun nå en kortlægning af fortidens forløben med dens halvt tilfældige og halvt nødvendige karakter. Endelig skriver han noget om sociologi og filosofi, hvor han beskriver Bourdieu på en måde, der er nært beslægtet

med sociologen Robert Castels slutkapitel (som for øvrigt er næsten identisk med hans indlæg i *Travailler avec Bourdieu*) – nemlig som en tænker, der på én gang ønsker at kortlægge alle aspekter af den sociale verdens knusende reproduktionsmekanismer og samtidig på radikal vis at tale for en frigørelse fra dem.

Videre er der to artikler, som til en vis grad anvender bourdieuske tænkemåder, men til så at sige at fortælle deres egne historier. Dels japaneren Harushita Katos redegørelse for det japanske uddannelsessystems historie efter Japans åbning mod omverdenen efter 1868. Virkelig interessant, også et stykke japansk ideologi- og socialhistorie. Dels er der sinologen Pierre-Etienne Wills anvendelse af Bourdieus begreb om distinktion på de kinesiske mandariner (= det kejserlige Kinas embedsmænd), som han dermed indirekte laver en feltanalyse i historisk perspektiv af. Også meget interessant.

Endelig er der en mere kortfattet sektion til sidst, hvor en række af de franskmænd (og -kvinder), som Bourdieu i større eller mindre grad uddannede, taler om, hvad de har lært af ham. Det er Frédérique Matonti, Olivier Christin (som også har interessante, generelle betragtninger over Bourdieus forhold til historikere og omvendt), Isabelle Coutant, Gisèle Sapiro og Christian Baudelot.

Bogen er altså både interessant og lidt ujævn, men ganske afgjort værd at stifte bekendtskab med.

/cs

Michael Grenfell: *Pierre Bourdieu, agent provocateur*. London: Continuum, 2004. 240 sider, 17 pund.

Dette synes at være en introduktion til både Bourdieus liv og værk af uddannelsessociologen Grenfell fra universitetet i Southampton. Mit indtryk af forfatteren fra en konference i 1997 gør mig en smule skeptisk; generelt synes briter ikke at begribe den kontekst, Bourdieu indgik i, men eftersom han nu ligefrem skriver om den i bogen, kan man da håbe, at mine negative forventninger gøres til skamme. Jeg fandt i øvrigt henvisningen til den på en side, der med lidt mere stof kunne blive rigtig interessant: "pour un espace des sciences sociales européen" – dvs. "et rum for europæisk socialvidenskab" – som annoncerer konferencer, netværker, bøger mv. Den findes på adressen <http://www.espace.org/index.php>

/cs

Isabelle Coutant: *Délit de jeunesse: la justice face aux quartiers*. La Découverte, 2005

I en interessant anmeldelse i *le Monde* (4. marts 2005) af denne bog skriver Jean Birnbaum, at den synes at indgå i rækken af bøger inspireret af den amerikanske antropolog Philippe Bourgois' bog om ghetto-liv, crack dealere o.l., som blev oversat til fransk i 2001 (hvor den hedder *En quête de respect*). Det bør dog nævnes, at bemeldte Bourgois har bidraget til *Actes de la recherche en sciences sociales* i 1992-1993. Det interessante ved denne "tradition" er blandingen af feltarbejde og kritisk-teoretiske inspirationer fra Foucault og Bourdieu på højeste niveau. Denne tradition fortsætter Isabelle Coutant (der som yngre sociolog blot har læst Bourdieu). Hendes bogs formål er at undersøge de "sociale og uddannelsesmæssige betingelser for unge lovbryderes afsoning", og til den ende har hun interviewet en række unge. Ifølge anmeldelsen er hun, så at sige undervejs, stødt på kønsforskelle blandt unge kriminelle, dvs. i særlig grad paradokserne ved kriminelle

unge piger og deres komplicerede omverdensforhold; de synes bl.a. at være endnu stærkere stigmatiserede end unge mænd, både i egne, deres miljøes og den øvrige omverdens øjne.

En anden bog om kriminelle unge piger anmeldes sammesteds; den er af Stéphanie Rubi og hedder *Les "crapuleuses", ces adolescentes déviantes* (PUF, 2005). Rubi, som også interviewes i forbindelse med anmeldelsen, har lavet feltstudier i forstæder til Marseille, Bordeaux og Paris, og sammenholder dem med diverse statistisk materiale for at give et portræt af den minoritet blandt minoriteter, som kriminelle teenage-piger udgør, herunder deres kodekser for brug af vold og deres komplicerede forhold til kærester (som ikke ønsker sig piger, der som dem selv bander, slås og bryder loven!) og det meste andet. Stærkt interessant.

Og for lige at runde dette emne af kan man jo også henvise til et speciale fra SDU, som *Information* omtalte 21.3.05. Det er skrevet af Mette Gram og Laura Richardt, og hedder "...og så lavede vi bare en pigebande". Informations artikel kan læses på adressen <http://www.information.dk/Indgang/VisArtikel.dna?pArtNo=171087>
/cs

Rodney Benson & Erik Neveu (red.): *Bourdieu and the journalistic field*. Polity Press, 2005

Af Jens A. Hansen

Rodney Benson og Erik Neveu har stået for at redigere en ny bog om 'Bourdieu and the journalistic field'. Førstnævnte havde allerede i 1998 (i en artikel i 'Theory and Society' 28) forsøgt at give anglo-amerikanske læsere (og andre der ikke kan læse fransk) en introduktion til 'Bourdieu's' studier af nyhedsmedier. 'Bourdieu' er sat i citationstegn, for som Benson gør meget ud af at pointere, skal Bourdieus studier af nyhedsmedierne ses i tæt sammenhæng med de arbejder, mange af hans kollegaer har lavet, og artiklen er derfor også opbygget som et review af en række studier, som er blevet foretaget af personer i kredsen omkring Bourdieu.

På samme måde lægger den nye bog også op til at præsentere en kollektiv produktion (fremfor et stort geni), og bogens fokus er mindre på, hvad Bourdieu har skrevet om journalistik, end på hvordan man kan bruge feltteorien til at studere tovtrækkerierne omkring produktionen af nyhedsmedier. Det er efter min mening lykkedes rigtig godt, for udover at give en del at tænke over i forhold til journalistik, så giver bogen også en masse inspiration til *forskellige* måder at lave feltstudier på og en masse konkrete ideer til, hvordan man kan gå i gang med at få indsigt i de sociale felter. Det er med andre ord en arbejdsbog – der viser noget om produktionen af samfundsvidenskabelig indsigt – og i mindre grad en skolebog – der præsenterer færdige resultater.

I redaktørernes introduktion gives en kort og rimelig god introduktion til Bourdieu, ved at diskutere ham op imod andre former for 'mediesociologi'. Noget generelt, men også meget nyttigt til at give et overblik (specielt hvad angår forskellen imellem feltteori og nyinstitutionalisme), og der bliver også plads til nogle overvejelser om, hvordan de forskellige kapitalformer må begribes forskelligt fra felt til felt (i det journalistiske felt repræsenteres økonomisk kapital f.eks. via en annonceringsorienteret journalistik).

Her efter er der et 'originalbidrag', som består af en oversættelse af en forelæsning, Bourdieu holdt i Lyon i 1995: 'The Political Field, the Social Science Field, and the Journalistic Field'. Teksten er ganske kompakt og ikke lige til at sammenfatte. Men nu ved I altså, at den er oversat til engelsk og hvor. Meget kort handler den om de tre nævnte felters autonomi og deres relationer til hinanden. Diskussionen af felternes relative autonomi er specielt interessant; Bourdieu forklarer det med felternes relative autonomi på den måde, at et felt har en vis autonomi, hvis man ikke kan forstå det der foregår i det, alene ved at kigge på den omgivende verden. Og han fremhæver, at den stigende brug af midlertidige ansættelser gør felterne mindre autonome, fordi de gør agenterne mere orienterede imod ekstern efterspørgsel. Men det sammenfatter altså ikke hele teksten, som stærkt kan anbefales.

Af andre bidrag kan nævnes Patrick Champagnes mere tætte skitsering af vigtige tovtrækkerier i det journalistiske felt; Dominique Marchettis analyse af forholdet imellem specialisering og generalisme inden for journalistikken; et fælles case-studie af Champagne og Marchetti, der viser hvordan udviklingen af en 'skandale' kan synliggøre hierarkierne i feltet; Julien Duvals velpræsenterede korrespondanceanalyse af økonomisk journalistik i Frankrig; Eric Darras studie af, hvordan medierne konsekrerer den politiske orden. Der er også flere bidrag - bl.a. af de to redaktører, der skriver om henholdsvis de nationale forskelle på de franske og amerikanske journalistiske felter (Benson) og om forskellen imellem Bourdieu, Frankfurterskolen og Cultural studies (Neveu) -, men jeg håber at denne lille opridsning har været nok til at gøre læserne så interesserede, at de selv kan læse sig til resten.

4. Konference

Via den svenske 'kulturstudier' mailliste (Advanced Cultural Studies Institute of Sweden, Linköping Universitet) har jeg i løbet af foråret modtaget information om en del konferencer, primært i Skandinavien.

I 'call for papers' til den engelsksprogede konference *The Local, the Regional and the Global in the Emergence of Popular Music Cultures*, ved Københavns Universitet, 24-26 oktober 2005, står der blandt andet:

"Another major theoretical theme will be how sociological concepts like struggle, cultural field, habitus, etc., especially as they have been developed in Bourdieuan cultural theory, can be applied to the study of popular music. Such concepts thematize the interpretation of the hierarchical structures of popular cultures and the changes taking place as popular music and culture gradually have become more accepted within general culture.

The conference is part of the research project, *Danish Rock Culture from the 1950's to the 1980's*, consisting of 14 individual projects focussing on different aspects of the culture from different theoretical angles (e.g., ethnomusicology, Bourdieuan cultural theory, historiography, discourse analysis)."

Hvis det har interesse, så læs mere om konferencen på: www.rockhistorie.dk/conference

Anders

5. Pisa debat

Lektor Lena Lindenskov, DPU, har sendt nedenstående kommentar til Lars Jørgensens diskussion af debatmødet om PISA-undersøgelserne i Skive i sidste nummer af nyhedsbrevet. Derpå følger Staf Callewaerts reaktion på Lindenskovs indlæg.

/cs

Informationer om PISA

Af Lena Lindenskov

Der er opstået en del myter om PISA-undersøgelseernes erklærede hensigter, deres opbygning og resultater. Nogle af dem gentages i det underholdende indlæg af Lars Jørgensen i Hexis, nyhedsbrev 22, om det underholdende – men måske ikke særlig informative møde i Skive på CVUMidVest 20.januar 2005 om PISA.

Jeg vil derfor benytte lejligheden til at informere om følgende:

- En af de sejlivede myter angår PISA's hemmeligholdelse. Lad mig eksemplificere med matematikområdet: Der er siden 1998 på den centrale PISA-hjemmeside offentliggjort de teoretiske rammebeskrivelser af fokusområdet, som de er blevet udviklet løbende. Jeg har for PISA 2000 beskrevet denne udvikling på dansk og knyttet den til andre opfattelser af matematikfaglig kompetence. I den teoretiske ramme for mathematical literacy indgik fra starten eksempler på opgaver. Sammen med rapportering af PISA 2000 blev offentliggjort illustrerende eksempler med rettekoder på opgaver, der var med i piloten, men ikke i 2000, samt eksempler på opgaver med rettekoder og danske besvarelsesprocenter, der var med i 2000. Efter 2003 er udviklingen af den teoretiske ramme igen beskrevet og sammenholdt med konkurrerende forståelser, og 31 af de 85 spørgsmål i matematikopgaverne er offentliggjort med rettekoder. Grunden til, at ikke alle opgavespørgsmål frigives, er, at de skal bruges som linkspørgsmål i følgende PISA-undersøgelser, så man kan søge at sætte skalaen på samme niveau og dermed kunne foretage sammenligninger fra undersøgelse til undersøgelse. Uden disse linkspørgsmål må man nøjes med at sammenligne fx danske elevers scorers placering i landerækkefølgen fra undersøgelse til undersøgelse, og det er misbrug af undersøgelsens resultater. Det var netop, hvad de danske medier startede med at gøre, hvilket Egelund og jeg tog afstand fra allerede i pressemeddelelsen 7.december 2004 'Fortolkning af PISA-tal er dumpet'. Spørgeskemaer til elever og skoleledere er fuldt frigivne. Datasæt ligger tilgængelige på den centrale webside. Som følge af denne samlede åbenhed om PISA-undersøgelserne er det muligt at diskutere PISA-undersøgelsens opbygning og resultater på et oplyst grundlag, som er ualmindelig stort sammenlignet med andre undersøgelser.

- Der bruges ikke interviews i PISA – hvor mon den idé stammer fra? – der bruges spørgeskemaer til elever og skoleledere, og der bruges skriftlige individuelle opgaver til elever-
- Det meste af undersøgelsen foregår identisk i alle deltagerlande, men det enkelte land kan fravælge dele af undersøgelse, og det enkelte land kan vælge at foretage supplerende undersøgelser – således har Norge valgt ikke at spørge til elevernes opfattelser og færdigheder i forbindelse med IT, USA har valgt ikke at spørge til elevernes sociale kompetencer, Danmark har valgt at supplere med undersøgelser blandt 16-årige, og Tyskland har valgt at supplere med test af mere isolerede færdigheder i matematik.
- USA har dog ikke formået at holde samarbejdsevne ude af undersøgelsen, og det kan jeg ikke forestille mig, at jeg skulle have sagt, men jeg beklager, at jeg har kunnet tolkes således. Jeg mener nu bestemt, at jeg præciserede, at USA har besluttet sig for at holde deres eget land ude af den del af undersøgelsen. Hvordan der kan være opstået en myte om, at PISA's undersøgelse af CCC (Cross Curricular Competences) ikke indeholder elevernes holdning til samarbejde, er mig dog ubegribeligt. De danske resultater på dette område er jo fremhævet i pressemeddelelsen fra Undervisningsministeriet 6.december, som i øvrigt stadig ligger på UVM's hjemmeside.
- Det er ikke som i IEA-undersøgelserne muligt for et land at nedlægge veto mod en opgave, fordi den ikke svarer til landets læseplaner. Der er muligt at nedlægge veto mod en opgave med argument om, at opgaven ikke peger mod en relevant parathed og med argument om, at opgaven er kulturelt eller religiøst stødende.
- De sammenhænge, der påvises i PISA, er statistiske sammenhænge.
- Ud fra resultaterne kan man konstatere, at der er dansk kønsforskel i drengenes favør på præstationerne, som de måles ved opgaverne i matematik, og at denne kønsforskel ikke genfindes i andre nordiske lande. Man kan ikke inden for PISA-undersøgelsens eget univers forklare årsagerne hertil, men undersøgelsen er et argument for et forøget fokus herpå fra lærere og administratorer og politikere. Jeg har ligeledes sammen med Peter Weng foreslået et øget fokus på marginalgrupperne i matematik som en konsekvens af de danske præstationer.
- Jeg finder det interessant, som jeg også sagde på Skivemødet, at danske elever scorer homogent på de fire matematiske stofområder, mens ingen andre landes elever gør det. Jeg vil tro tilsvarende, at man i Japan synes det er interessant, at der er ret stor inhomogenitet i de japanske præstationer. Jeg er fuldstændig sikker på, at jeg ikke har sagt på Skivemødet, som Lars Jørgensen refererer mig for s. 17 i nyhedsbrev 22 for foreningen Hexis, at jeg synes det er interessant, at der er bibeholdt præstationslighed for fire fagområder, i og med at kun to af de fire matematiske stofområder var dækket i 2000. Dengang var det jo læsning, der var hovedfokus, og ikke matematik. Jeg kan heller ikke tro, at jeg har udtalt mig om, hvorvidt de danske præstationer ulig andre lande har ”fastholdt samme position som i sidste Pisa-undersøgelse” (s.17), idet jeg ikke har undersøgt og interesseret mig for andre landes position, hvad der så end kunne menes med position.

- At Erik Jørgen Hansen, bifaldet af Lars Jørgensen, var tilknyttet et projekt i halvfjerdsenerne, der blev opgivet, har altså ikke forhindret udviklingen af PISA. Og selv om Lars Jørgensen rigtig godt kunne tænke sig, at PISA handlede om at finde og forstå de fundamentale kulturelle karakteristika og sammenligne deres betydning, så er det ikke, hvad der er ærindet. Hensigten er at måle, hvor godt unge 15-16-årige er forberedt på informationssamfundets udfordringer med vægt på færdigheder og kompetencer i fagområderne læsning, matematik og naturvidenskab – samt på personlige og sociale kompetencer. Det er ikke testning af læseplansstof.
- For mig er det ikke underligt, at det for Lars Jørgensen ”efter de fire timer stadig var vanskeligt at vide, hvordan man skulle forholde sig til PISA og kritikken” (cit. s.13). Skive-mødets form var velsagtens ikke befordrende for oplysning, selv om det var underholdende. Jeg stiller mig gerne fortsat til rådighed for at hjælpe med at fortolke undersøgelsen, men der er også gode muligheder for selv at gå ombord i PISA. Udover at jeg naturligvis vil anbefale de danske publikationer, er der de internationale og desuden publikationer fra hvert enkelt land. På den centrale hjemmeside <http://www.pisa.oecd.org> kan man også finde mediernes behandling af PISA fordelt på hvert land, og man kan downloade de fulde datasæt, opgaver, spørgeskemaer samt manualer. Opgaver i dansk oversættelse findes lettest på <http://www.dpu.dk/site.asp?p=4286>. På den centrale hjemmeside <http://www.pisa.oecd.org> kan der foretages relativt simple interaktive kørsler, og der kan foretages ”Multi-dimensional Data Request” som efter en vis tid bliver besvaret på e-mail. Om dette hedder det: ”In addition to assessing student performance, PISA also collects information on student attitudes and approaches to learning as well as the learning environment and organisation of schooling. This interactive data selection facility allows you to select up to four particular school-level and student-level questions and relate the resulting cells to student performance in a multi-dimensional table. In PISA 2003 there were three student questionnaires: A student questionnaire collecting background information on students and their learning environment, a questionnaire on educational careers, and a questionnaire on computer familiarity. There was also a School Questionnaire filled out by the senior administrator in the school of the sampled students. When you have decided on the questions (maximum of four) and countries of interest you should select them from the list boxes below. You will also need to specify whether you are interested to tabulate results for student performance in reading, mathematical or scientific literacy or problem solving (only one selection possible per request).”

Mere om PISA

Af Staf Callewaert

Det er vigtigt, at DPU-folk har mulighed for at rette misforståelser. Men for mig er det fascinerende, nu som på Skive-mødet, at man ikke har noget at sige til det, som var SCs og EJHs kritik, og som var rettet mod aspekter, som Niels Egelund med stor glæde bekræftede i hvert indlæg, fordi han ikke fandt dem problematiske, men derimod de eneste rigtige og de eneste tilladelige fremover. Jeg har aldrig i mit liv været med til, at nogen så brutalt og med en vis foragt hævder, at fra nu af gælder Bush-administrationens nye direktiver for uddannelsesforskning og uddannelsespolitik også i Danmark.

Vores kritik var:

1. OECD er et agentur, der er beregnet til at sætte politiske dagsordner, ikke en uafhængig forskningsinstitution med videnskabeligt sigte.
2. Pisa-undersøgelsernes politiske dagsorden er, at verdens uddannelsessystemer primært skal tilpasses det, som OECD postulerer er det både faktiske og ønskværdige internationale arbejdsmarked om 10 eller 20 år.
3. De målinger, som OECD lader konsulentfirmaer eller universiteter, der fungerer som konsulentfirmaer, udføre, er ikke videnskabelige målinger og komparationer, men
 - en måde at sætte *competition* på dagsordenen
 - en måde at vise, hvordan de forskellige lande ikke opfylder OECD-normer for fremtidig kvalifikation af arbejdskraften i det internationale kapitalistiske system
 - målingerne retter sig ikke mod en beskrivelse og forståelse af den eksisterende praksis i den eksisterende kontekst, hvor man sammenholder alle rammefaktorer med en observeret proces. Alder, køn, etnisk tilhørsforhold, social og kulturel herkomst er ikke integrerede dele af den proces og dens vurdering, men afvigelser som man ser bort fra.

Det er ikke os, som i Skive har spredt de såkaldte myter, det har vi ikke sagt noget om. Derimod grinede Egelund, til forskel fra matematiklektoren, kun ad alt, hvad vi sagde, fordi han ved, at han repræsenterer magten, pengene og herligheden på den internationale økonomiske arena, og at han ikke bliver modsagt i nævenværdig grad, når han gemmer disse mål bag en institution som DPU, som jo også er blevet en hybrid.

Det er disse spørgsmål, vi vil have diskuteret. Vi hævder ikke, at alle medvirkende personligt og subjektivt har disse intentioner, men at det er den objektive indebyrd i foretagendet, og at i hvert fald Egelund ikke nægter det, tværtom. Spørgsmålet er så, hvad 120 danske *stakeholders* som dem, der var samlet i Skive, siger til det.